ترامپلاند .. نووسینی: کریس هێدجز .. وەرگێڕانی: گۆران عەبدوڵڵا

کودەتای کۆمپانیاکان و ڕووخانی دیموکراسی ئەمریکی زۆر پێش ترامپ دەستیپێکرد. ئەو تەنها ئەوەی ماوە کۆتایی پێدەهێنێت.
کریس هێدجز

3ی ئایار

فاشیستە کریستیانەکان و ئەلیگارشەکان کە بە خۆشیەوە قەڵەمی تیژ و فەرمانەکانی جێبەجێکردن بە دۆناڵد ترامپ دەدەن، ئەوە ناکەن بە شەڕ لە دژی دەوڵەتی قووڵ و چەپی توندڕەو یان پاراستنی ئەمە لە "دژە-سامیەکان". ئەوان شەڕی ڕاستیە سەلمێنراوەکان، یاسای سەروەری، شەفافیەت و لێپرسینەوە دەکەن کە تەنها لە ڕێگەی پێگەیەکی ئازاد، مافی ناڕەزایەتی، کەلتوورەکی پێژاوژاو و جوداکردنەوەی دەسەڵاتەکان، لەوانە دادگایەکی سەربەخۆ دەکرێت.

هەموو ئەمانە بناغەی کۆمەڵگەیەکی ئازادە وەکئەوەی لە کتێبەکەمدا "مردنی چینە لیبڕاڵەکان" باسم کردووە. ئەم پێگانە زۆر پێش ترامپ لاواز کرابوون، لەوانە پەخشی گشتی، ئەکادیمیاکان، پارتی دیموکرات، کەلتوورەکی بەکۆمپانیاکراو و بێتام، دادگایەک کە خزمەت بە چینە سەرمایەدارەکان دەکات، کۆنگرێسەک کە لە لایەن لۆبیستەکانەوە کڕدراوە، هەموو ئەمانە وێران کراون. ئەوانە هەر هەمووی بە ئاسانی کراونەتە ئامانج. کەم کەس هەوڵدەدات بەرگریان لێبکات. ئەوان ئەمەیان فرۆشت. لێگەڕێن با بمرن.

"لەدەستدانی توێژی لیبڕاڵەکان، بۆشاییەکی دەسەڵات دروست دەکات کە لە لایەن بازرگانەکان، قازانجکەرانی شەڕ، چەتەکان و بکوژەکانەوە پڕدەکرێنەوە کە زۆرجار لە لایەن دیماگۆجیستییە کاریزماییەکانەوە سەرکردایەتی دەکرێن"، من لە ساڵی 2010دا لە کتێبەکەمدا نووسیومە. "ئەمە دەرگایەک بەڕووی جوڵانەوە تۆتالیتاریەکاندا دەکاتەوە کە بە گاڵتەکردن و تەحقیرکردنی توێژی لیبڕاڵەکان و ئەو بەهایانەی ئەوان خاوەندارێتییان لێدەکرد سەردەکەون. بەڵێنەکانی ئەم جوڵانەوە تۆتالیتاریانە خەیاڵی و ناواقعیین، بەڵام ڕەخنەکانیان لە لیبڕاڵەکان لەسەر بنچینەیەکی ڕاستەقینەیە."

فاشیزم لە مایەپووچی لیبڕالیزمەوە سەرچاوە دەگرێت کە دەستبەرداری ڕۆڵی سوننەتی خۆی بووە لە دیموکراسی سەرمایەداریدا. ئەوە چیتر کەمترین زیادەڕەوییەکانی چینە دەسەڵاتدارەکان و ئیمپراتۆریەتەکە بە چاکسازییەکانی هەنگاو بە هەنگاو کەم ناکاتەوە. ئەو تەنها کارمەندە بەمافەکانی بەخیانەتی ئەخلاقیانە سەرزەنشت دەکات.

پێگەکانی میدیا زیاتر پەیوەندییەکانیان لەگەڵ دەسەڵاتدارەکان پەرەپێدەدەن وەک ئەوەی مژ□□ی ڕاستییەکان بخەن. ئەوان درۆ و پرۆپاگاندەیان بڵاوکردەوە بە ئەوەی شەڕی عێراق بکەین. ئەوان واڵ ستریتیان گەورە کرد و دڵنیامان کردن کە سەرمایەی ژیانمان بدەین بە سیستەمێکی دارایی کە لە لایەن بازرگانەکان و دزەکانەوە بەڕێوەدەبرێت. سەرمایەی ژیانمان وێران بوو. ئەوان درۆی ڕوسیاگەیتیان پێداین. ئەوان کۆیلەئاسا خزمەت بە لۆبی ئیسرائیل دەکەن، ڕووماڵەی قەتڵوعامی غەززە و خۆپیشاندانەکانی زانکۆکان دەشێوێنن لە پێناوی ناشیرینکردنی فەلەستینییەکان و موسڵمانەکان و خۆپیشاندانی خوێندکاران. ئەوان بە گوێرەی خواستی کۆمپانیاکانی سەرمایەداران دەجووڵێنەوە. ئەوان کێشە بنەڕەتەکانی زۆرینەی کۆمەڵگە لە نەهامەتی و هەژاری نادیدە دەگرن لە کاتێدا ئەمە بەها بنەڕەتەکانی ڕۆژنامەگەرییە.

زانکۆکان کراون بە کۆمپانیا. بەڕێوەبەرە باڵاکان، کە زۆرجار بە پلەی ماستەر دەرچووی بەڕێوەبردنی بازرگانی (MBA)ن و کەم یان هیچ ئەزموونێکیان لە خوێندنی باڵادا نییە، لەگەڵ ڕاهێنەرە وەرزشییەکان کە توانای بەدەستهێنانی پارەی زانکۆیان هەیە، موچەی زۆر بەرز وەردەگرن کە بە سەدان هەزار دۆلارە، ڕاهێنەرەکان و سەرۆکی زانکۆکان بە ملیۆنان دۆلار قازانج دەکەن.

تۆزێک زیاتر لە 10%ی پۆستەکانی مامۆستایەتی ئێستا ڕێڕەوی پیشەیانەی خۆیان دەگرن. نزیکەی 45% پۆستەکان کاتین یان یارمەتیدەرەکانن. یەک لەسەر پێنجی پۆستەکان بە شێوەی کاتی، کاتی تەواوی کاریان لە پیشەکانی خۆیان دەستدەکەوێت. زانکۆکان، بە کەمکردنەوەی پۆستەکان بۆ ڕێڕەوی پیشەیی و موچەی گونجاو، بوونەتە بەشێک لە ئابووری گیگ مامۆستایانی یارمەتیدەر و کارمەندە خوێندکارەکان زۆرجار ناچارن داوای بیمەی تەندروستی بکەن، کاری دووەم وەربگرن لە زانکۆکانی تر، یان کاری ئووبەر یان تاکسی بکەن، یان لە کاشیرەکان، یان خواردن بگەیەنن بە گرەبهەب یان دەرداش، یان چاودێریکردنی سەگ، یان ماڵەکان بپارێزن، یان لە میوانخانەکان کار بکەن، یان لە ژوورەکان کار بکەن، یان چوار یان شەش کەس لە

ژوورەکدا بژین، یان لەسەر جێگەی هاوڕێیەک بخەوێت.

مامۆستایەکی کەم مووچە کە سەقامگیری کاری نییە، کێشەکان ناهێنێتەوە کە دژ بە روایتە سەرەکییەکان بن، چ لە بارەی نایەکسانی کۆمەڵایەتی، کۆمپانیا رووتێنەرەکان ، تاوانەکانی ئیمپراتۆرییەت، قەتڵ وعامەکانی ئیسرائیل، یان هێشتنەوەمان لەدۆخی شەڕی هەمیشەیی. ئەگەر ئەمە بکەن، دەردەکرێن. بەڕێوەبەرە باڵاکانی زانکۆ، لە بەرامبەردا، پاداش وەردەگرن بە "کەمکردنەوەی خەرجییەکان"، بە بەرزکردنەوەی خەرجی خوێندن و کرێ، کەمکردنەوەی کارمەندەکان و کرێی کەم. ئەم ناسەقامگیرییە دڵنیایی دەداتە سەرمایەدارەکان کە ئایدیۆلۆژیای نیولیبراڵ کە وڵاتەکە وێران دەکات، لەگەڵ قەتڵوعامی غەززە، لە لایەن ئەکادیمیستەکانەوە کە ترسی لەدەستدانی پۆستەکانیان هەیە، پرسیار ناکرێت. دەوڵەمەندەکان و دەسەڵاتدارەکان ستایش دەکرێن. کرێکارە هەژارەکان، ئەوانەی لە زانکۆکان کار دەکەن، لەبیر دەکرێن.

وەکئەوەی ئیرڤینگ هاو لە وتارەکەی 1954دا " This Age of Conformity" ئاماژەی پێدا، "دونیابینی ڕۆشنبیران بە بەهاگەلێکە کە ناتوانرێت لە شارستانییەتی بازرگانیدا بەدیبهێنرێت — بەرە بەرە جوانی خۆی لەدەستداوە. ئەمە وازلێهێنان نییە لە بەرنامەیەکی دیاریکراو، ئەمە شکستی ئەمەیە." هاو دەنووسێت: "باوەڕکەوایە کە سەرمایەداری بزوێنەری پێشکەوتنی مرۆییە، ئەمە لە هەموو سۆشیاڵ میدیاکان بڵاودەکرێتەوە، پڕ پاگەندەی فۆرمی بەدەکرێت، دەزگاکانی ریکلام و نووسینی ئەکادیمییەکان ئەو کەسانەی کە تا چەند ساڵ پێش ئێستا دژبوون."

"لە راستیدا بەدەسەڵاتەکان ئەو رۆشنبیرانەن- واقیعەیە نوێیەکان- کە خۆیان بە کورسییەکانی دەسەڵاتەوە دەبەستن، لەوە ئازادی رادەربڕینی خۆیان دەبەخشن بەبێ ئەوەی هیچ پێگەیەکی سیاسی بەدەستبهێنن"، ئارڤینگ هاو ئاماژەی پێدا. "چونکە بە مێژووی رۆشنبیرانی ئەمریکی لە چەند دەیەی ڕابردوودا وەک پەیوەندی نێوان 'سەروەت' و 'هۆش' گرنگە کە هەرکاتێک ئەوان لە دامەزراوە فۆرمەکاندا نوقمبوون، نەک تەنها یاخیبوونی سوننەتی خۆیان لەدەست دەدەن، بەڵکو بە ئەندازەیەک یان زیاتر، وەک رۆشنبیرێک کارکردنەکانیان کۆتایی پێدێت."

هەردوو پارتە دەسەڵاتدارەکە بانگەشەیان بۆ فەلسەفەکەی نیولیبراڵیزم کرد بە بە ناپیشەسازیکردنی وڵاتەکە، سەپاندنی دەستگرتنەوەی توند،

لەناوبردنی ئازادییەکانی ڕێکخستن و وێرانکردنی یاساکانی پاراستنی رێکخستنی گشتی کۆمەڵایەتی. ئەوان کۆمپانیاکانیان دەستئاواڵەکرد لە کۆکردنەوەی سەروەت و دەسەڵات، کە بووە هۆی سەرمایەداری مۆنۆپۆلی و هەندێک لە بەرزترین ئاستەکانی نایەکسانی داهات و سەروەت لە مێژووی ئەمریکادا. بانکەکان، بەشەکانی پەیوەندی، نەوت، چەک، پیشەسازی کشتوکاڵ و خۆراک سوودەکانیان دڵنیادەکەنەوە بە دیاریکردنی نرخەکان، گەمژەیی یان تەنانەت لەناوبردنی پاراستنە داراییەکان، تەندروستی و ژینگەیی یان سووکایەتیکردن بە کارمەندەکانیان. ئەم هێرشە بۆ سەر یاساکانی نیو دیڵ – New Deal - ، کە بە زوویی لە ژێر دەسەڵاتدارێتی ترامپدا بە تەواوی لەناودەچن، چینە کارکەرەکانی بێماف کرد کە لە نائومێدیدا دەنگیان دا بە دیماگۆجێک بۆ ڕزگارکردنیان. کە یارمەتی بە لایەنە هونەرەکان کەمبووەوە، هونەرمەندان وەک پەخشی گشتی کە بۆ دابینکردنی دەنگە ناڕازەکان ئەوانەی پەیوەندیان بە کۆمپانیاکانەوە نییە دروستکرابوو، ناچار بوون بەدوای سەرچاوەکانی تری یارمەتییدا بگەڕێن لەوانە سەرمایەدارە خاوەن کۆمپانیاکان. ئەنجامەکە وێرانبوونی یەکپارچەیی هونەری و ڕۆژنامەگەری بوو.

فریدریش نیتچە لە “**لەنێوان چاک و خراپە**”دا ئەوە دەنووسێت کە کەم کەس ئازایەتی ئەوەیان هەیە سەیری ئەوە بکەن کە ئەو پێی دەڵێت چاڵی گەکانی واقیعی مرۆیی. زۆربەی خەڵک بە وریاییەوە ئەم چاڵە پشتگوێ دەخەن. بەپێی فکری نیتچە هونەرمەندان و فەیلەسوفەکان، کە ئارەزوویەکی نەبڕاوەیان بۆ زانینی ڕاستەکان هەیە. ئەوان دەچنە ناو چاڵی گەکانی واقیعەکەوە. ئەوان هەتا ئەو شوێنە نزیک دەبنەوە کە ئاگر و گەرما ناچاریان دەکات بگەڕێنەوە. نیتچە دەنووسێت: ئەم هۆشمەندی و ئەخلاقییەتە، باجی خۆی هەیە. ئەو کەسانەی بە ئاگری حەقیقەت دەسوتێن، “منداڵانی سووتاون” هەتیوێکی نەمرن.

کەلتور لە دیموکراسییەکی کارا و چالاکدا رادیکاڵ و گۆڕانکارە. گوزارشت لەوە دەکات کە لەناخماندایە. مانا دەدات بە واقعیەتمان. وادەکات وەک ئەوەی دەبینین بیر بکەینەوە. ڕێگەمان پێدەدات هاوسۆزی ئەو کەسانە بین کە جیاوازن یان ستەمیان لێدەکرێت. ئەوەی لەدەوروبەرمان روودەدات بۆمان ئاشکرا دەکات. رێز لە تایبەتمەندەکان دەگرێت.

جەیمس باڵدوین -James Baldwin- دەنووسێت: “ڕۆڵی وردی هونەرمەند، ئەمجەا، ئەوەیە کە ئەو تاریکییە روناک بکاتەوە، رێگاکان لە دارستانی فراواندا بکاتەوە بۆ ئەوەی ئەمە لە هەموو

کردەوەکانماندا، ئامانجەکە لەدەست نەدەین، کە دواجار ئامانجەکە ئەوەیە جیهان بکەینە شوێنێکی مرۆییانەتر.”

شەڕی دژ بە لێکۆڵینەوەی سەربەخۆی هۆشمەندانە، هونەر و کەلتوور بە ئەوەیە کە نەهێڵدرێت سەیری ناوەوەی ناخی خۆمان بکەین، بە ئەوەی جیهان نەکەینە شوێنێکی مرۆییانەتر. “خەڵکانی سووتاو” بەدەنگ دەکرێن یان کەنارگیریان دەکەن. نزیکەی 16,000 کتێب لە قوتابخانەکان و کتێبخانەکاندا قەدەغە کراون پێش ئەوەی ترامپ دەسەڵات وەربگرێت، قەدەغەکردنەکان خێراتر دەبن چونکە کتێبی زیاتر لە قوتابخانەکان و کتێبخانەکان پاکدەکرێنەوە. لە دەوڵەتە ئۆتۆریتاریەکاندا هەراو زەنای مێژووی کەلتورێکی ئایدیایی دەکەن کە هەرگیز نەبووە و ئێستاشی لەوەهمێک زیاتر هیچیتر نییە.

کەلتووری جەماوەری سەرچاوەیەکە بە تینوویەتی مرۆڤەکان بۆ خەیاڵە، سەرسوڕمان، بەختەوەری و هیوا. پاڵمان پێوەدەنێت بە نیشتیمانپەرستییەکی کوێرانە و ئەفسانەی پێشکەوتنی هەمیشەیی. هانمان دەدات وێنەی کەسایەتەکان سەلێبریتیەکان یان خۆمان دروست بکەین بە پەرستن، بە تایبەتی لەسەر سۆشیاڵ میدیاکان. ئەنجامەکە وێرانبوونی کەلتووری بووە کە کۆتاییەکەی دەبێتە باخچەی پاڵەوانەکانی ترەمپ و ئەو پێشبڕکێیە گەورەیەی کریسمس کە لەم زستانەدا لە سەنتەری کەنەدی لە واشنتۆن پلانی بۆ دانراوە.

سیاسەتمەدارەکان لە هەردوو پارتە دەسەڵاتدارەکە لە لایەن سەرمایەدارەکان و کۆمپانیاکانەوە ژێر بە ژێر پارەیان بە دابینکراوە. لەم سیستەمەی ئەمەدا کە بەرتیل بەیاسایی کراوە، ئەم سیاسەتمەدارانە ئەرکەکانی خاوەنەکانیان لە کۆنگرێسدا جێبەجێ دەکەن. فەیلەسوفی سیاسی شێڵدەن وۆلن -Sheldon Wolin- ئەم جۆرە حکومەتە بە “تۆتالیتاریزمی پێچەوانە” ناو دەبات. تۆتالیتاریزمی پێچەوانە دامەزراوەکان، نیشانەکان، وێنەکان و زمانەکانی دیموکراسی سەرمایەداری کۆن دەپارێزێت، بەڵام لە ناوەوە کۆمپانیاکان هەموو جوومگەکانی دەسەڵاتیان گرتووە بە بەدەستهێنانی سوودی زیاتر و کۆنترۆڵی سیاسی. سیستەمی یاسایی نێودەوڵەتی بەکاردەهێنێت بۆ تاڵانکردنی سەرچاوەکان لە جیهانی سێیەم، هەروەها سەرنگوونکردنی حکومەتەکان کە دژ بە هەژموونی سەرمایەداریانەی کۆمپانیاکانن. ئەمانە سوودی خۆیان دەخەنە سەرووی دادپەروەریەوە. یاساکانی کار لاواز دەکەن و مافەکانی کارمەندان پێشێل دەکەن.

هەڵتەکاندنی ئەم دامەزراوە وێران و گەندەڵکارانە لە لایەن حکومەتی

ترامپ وەک کۆتایی تاقیکردنەوەی ئەمریکی و گەڕان لە تەتالیتاریزمی پێچەوانە بە دیکتاتۆریەت پیشان دەدات. ئەمە ئاماژەیە بەرەو بەکۆمپانیبونی دونیا کە بە شێوەیەکی زۆر دڕندانەتر، لە سەرمایەداری تەتالیتاری چین دەچێت کە چاودێری دەوڵەتی گشتگیر، سانسۆری توند، چینە دەسەڵاتدارەکانی بەهەڵبژاردن و بێلێپرسینەوە دەبن، سەرکوتکردنی جوڵانەوەکان لەوانە یەکێتیە کرێکارەکان. ئەمە دەچینە ناو جیهانێکی خەیاڵی جادوویی کە نیشانەی هەموو دەسەڵاتدارییەکانە، کە تێیدا زمانەکەی کە بەکاریدەهێنین بۆ وەسفکردنی خۆمان و کۆمەڵگەکەمان هیچ پەیوەندیەکی بە واقیعەوە نییە.

گرنگە بۆ دەسەڵات کە هەموو دامەزراوە سەربەخۆکان، چەندە لاواز یان وێران بن، بێهێزبکرێن. ترامپ، بە پێی راپۆرتەکانی ئاکسیۆس، "هێرش" دەکاتە سەر "پێشکەوتنە ساختەکان" کە کەمبوونەوەی ڕێژەی پەسەندکردنی نیشاندەدەن و داوا دەکات کە پێگەکانی هەواڵ کە ئەمانە بڵاودەکەنەوە "لێکۆڵینەوە لەسەر تەزویر لە هەڵبژاردنەکان بکەن." ئەمە هەستی هەموو دیکتاتۆرەکانە. ڕاستیە نەگونجاوەکان قەدەغە بکە. کاتێک ئەم دامەزراوانە بێدەنگ یان دەستبەسەر دەکرێن، دەبێتە هۆکاری ئەوەی ئەو درزانەی ناو بینا کۆنەکە کە ڕێگەی بە ناڕەزایەتییەکی بێدەنگ دەدا نەمێنێت. ترس دەبێتە چەسپی پەیوەندی کۆمەڵایەتی. ڕەخنەگرتن دەبێتە تاوان. ئاسایشی ناوخۆیی، جێبەجێکردنی یاساکانی کۆچبەری و خەرجیەکانی سەربازی بە شێوەیەکی زۆر داهاتیان بۆ دابین دەکرێت. لە کاتێکدا پرۆگرامە کۆمەڵایەتیەکان پارەیان بۆ خەرجناکرێت.

خاڵی بنەڕەتی ئەم پرۆژەیە گەورەکردنی سەرۆک و پەرستنیەتی. کۆیلایەتیەکی بێسنوور بەرامبەر سەرکردەی گەورە کرا لە ئاهەنگگێڕانی ترامپ بۆ 100 ڕۆژەکانی یەکەمی لەگەڵ کاندیدەکانی کابینەکەیدا کە هەر هەموویان کاسکێتی شین و سووریان لەسەر نابوو یان لەسەر مێزەکانیان دایان نابوو، لێینووسرابوو "Gulf of America". داواکاری گشتی پام بۆندی -Pam Bondi-، بە شێوەی کۆیلەیەکی نموونەیی لە کۆبوونەوەکەدا، وتی: "بەڕێز سەرۆک، 100 ڕۆژەکانی یەکەمتان زۆر زیاتر لە هەر سەرۆکایەتیەکی تر لەم وڵاتەدا بووە، هەرگیز. [من] هەرگیز شتێکی لەمجۆرەم نەدیوە، سوپاس."

ترامپ ڕەزامەندی نمایشی ٢٥٠ ساڵەی سەربازی بەدەستهێنا لە ساڵرۆژی لە دایکبوونیدا. دوو ستوونی ئاڵای 100 پێی بەرزی چەقاند لە

باغچەکەی کۆشکی سپی، بەوئومێدەی ئەگەر پرۆژەکانی لە کۆنگرێس پەسەند بکرێن، وێنەی لەسەر کێوی رەشمۆر هەڵبکەندرێت لەگەڵ جۆرج واشنتۆن، تۆماس جێفەرسن، ئەبراهام لینکۆڵن، و ثیۆدۆر رۆزڤێڵت. ئەو ساڵرۆژەکەی وەک رۆژێکی فەرمی فیدراڵی دەبینێت، وێنەی لەسەر پارەی 250 دۆلاری نوێ و فڕۆکەخانەی نێودەوڵەتی دەلەسی واشنتۆن بە فڕۆکەخانەی نێودەوڵەتی دۆناڵد جەی ترامپ ناودەبرێت. ئەو باخچەی نیشتمانی قارەمانەکانی ئەمریکی دروست دەکات و بە دڵنیاییەوە، ئەو پەسەندکردنی 22ەمین چاکسازییەکە دەبینێت کە رێگە بە خزمەتکردنی سێیەم وادەی سەرۆکایەتی بدات. سەرۆک بۆ ژیان!

“منداڵان فێردەکرێن کە ئەمریکایان خۆشبوێت”، ستیڤن میلەر-Stephen Miller - وەک جادوگەرێک وتی. “منداڵان فێردەکرێن کە نیشتیمانپەرست بن. منداڵان فێردەکرێن کە چۆن بەها کۆمەڵایەتییەکان فێربن لەو قوتابخانانەی کە بەپارەی باجدەرە فیدراڵییەکان دەچێتەڕێوە. بۆیە کاتێک وەزارەتی پەروەردە دەکەینەوە و پارە بۆ ویلایەتەکان دابین دەکەین، دڵنیادەبینین کە ئەم پارانە بۆ پەرەپێدانی ئایدیۆلۆژیای کۆمۆنیستی بەکارنەهێنرێن.”

ئەوەی کە لە کۆمەڵگەی ئازادماندا ماوە، مارە ژەهراوەکەی ترامپ کۆتایی پێدەهێنێت، ئەو کارانەی کە ملیاردەر و کۆمپانیا گەورەکان برەویانپێدا. ئەمە کۆتایی پرۆسەکەیە، نەک دەستپێک. ترامپ هاوکاری زۆری هەبوو.
وشەیەک هەیە بۆ ئەوانەی کە ئەمەیان بەسەرماندا هێنا.
خەیانەتکارەکان.

سەرچاوە:
https://chrishedges.substack.com/p/trumpland?utm_campaign=email-half-post&r=58mb9i&utm_source=substack&utm_medium=email

نووسینی: کریس هێدجز .. وەرگێڕانی: گۆران عەبدوڵڵا